

FRANCESC AMENGUAL

EL MAL ANY TURÍSTIC AUGURA UN CREIXEMENT ZERO

¿La fi de l'expansió econòmica de Balears?

Les males perspectives per a l'economia balear derivades del previsible mal any turístic, semblen refermar-se amb cada nou índici. La Conselleria d'Economia i Hisenda del govern autònom, presidida per Alexandre Forcades, ha fet pública una prospecció respecte a quin serà el creixement econòmic de les Illes per enguany. El resultat és força dolent: creixement zero al millor dels casos, i no cal descartar la possibilitat de creixement negatiu.

Miquel Payeras

El fre que suposaria la confirmació d'aquestes perspectives vindria a posar fi a una sèrie d'anys en què el PIB de les Illes no ha parat de créixer, dins d'una conjuntura d'expansió econòmica, provocada, sobretot, pel turisme i la construcció, especialment aquest darrer sector. Segons la Conse-

lleria, i sempre en valors positius, el PIB de les Balears ha registrat els darrers anys els següents índexs: l'any 1986 un creixement del 7,44%; el 1987, un creixement del 7,48%; un 4,35% el 1988; i, finalment, per a enguany, 1989, la Conselleria preveu un 0% de creixement, que podria, segons es compleixin les distintes variables el que resta d'any, arribar inclús a un -2%.

Desglossat per sectors, el PIB de les Balears demostra com influeix l'hotelleria i, en general, tots els derivats econòmics del turisme, els serveis. L'any 1988, d'un total de 782 mil milions de PIB, un 27,5 eren aportats per l'hotelleria, un 35,1% pels serveis, un 10,3% per la construcció, un 12% per la indústria i, finalment, el sector menys important, l'agricultura, que només aportava un 2,6%.

La visió d'un especialista: Miquel Alenyar

Miquel Alenyar, nascut a Palma el 1939, és un economista de reconegut prestigi, autor de nombroses publicacions, entre les quals destaquen, des de fa 21 anys, els anuals informes de la marxa de l'economia de les Illes que realitza amb un grup d'onze economistes, estudi que és considerat el més complet repàs de la macroeconomia balear.

—*Està d'acord amb el mètode emprat per a fer aquesta prospecció?*

—Em consta que això és un treball fet per tres economistes que no pertanyen a la Conselleria i que han treballat amb àmplia informació. Malgrat tota aquesta informació, han fet un dictamen que està condicionat per una sèrie d'hipòtesis, i que aquestes no s'han explicitat. Aleshores, per a poder valorar l'abast d'aquesta previsió que es fa, s'haurien d'haver conegut aquestes hipòtesis, i coneixent-les es podria fer una avaluació més rigurosa. Les hipòtesis bàsiques són: primer, que l'afluència turística a Balears enguany baixarà aproximadament un 5% i, segon, que la despesa real per turista baixarà de l'ordre d'un 3%. Hipòtesis complementàries són que el consum privat dels residents es mantindrà estabilitzat, que la formació bruta de capital es mantindrà estabilitzada, igual que el consum públic, i que el saldo de la balança comercial canviarà solament en funció de les variacions previstes per la producció turística.

—*En conseqüència ¿no és exacta aquesta previsió feta per la Conselleria?*

—Jo diria que unes previsions basades en una matriu adequada de variables, i en una matriu d'interrelacions d'aquestes variables, prou àmplia, com la que ofereix el model Balear-2.000 o el model FUNDESCOP, que es feren l'any passat per un grup de 12 economistes, permeten preveure que el nivell d'activitat de Balears per a enguany, si les coses continuen com fins ara, es mourà en taxes positives. I es mourà en unes taxes que jo, tirant llarg, situaria a l'entorn del 3% de creixement.

—*Es a dir, ¿que tindrem un creixement positiu?*

—D'acord amb aquestes xifres que empr i arrodonint xifres, hem tingut un creixement del 7% l'any 1986, del 8% el 1987, del 5% el 1988, i tindrem un 3% de creixement el 1989.

—*¿Quina incidència té el sector turístic, i la suposada crisi, en el creixement econòmic general de l'economia de les Illes?*

—La baixa del valor real de la despesa turística per persona té com a conseqüència una reducció de la capacitat expansiva del creixement de l'afluència turística. Que vengui el mateix nombre de turistes cada any i que gastin una mica més, és el mateix, en termes molt simplistes, que si venguessin més turistes. Jo diria, emperò, que és millor que vinguin els mateixos i que gastin més. A Balears, l'afluència turística, que es manté estabilitzada aquests darrers anys, inclòs aquest any, acompanyada de baixes significatives de la despesa real per turista suposen un efecte deflactor sobre l'economia; deflactor sobre un increment, per tant el que es deflacta és l'increment, la tendència expansiva.

—*¿Com valora la política econòmica-turística del govern?*

—Els instruments que té el govern, per raó de les competències del nostre petit Estatut, són dues: l'ordenació del territori i l'ordenació de l'oferta hotelera i turística, en sentit més o menys ampli.

En ordenació del territori la política del govern, des del meu punt de vista de persona enamorada de la seva terra i amb actituds nacionalistes, no em complau. Una ordenació del territori poc respectuosa amb els límits de l'ús que suposa la petitesa del nostre territori, no em pot satisfer. I en aquest sentit jo m'he adherit a les manifestacions recents del GOB demanant una moratòria urbanística.

D'altra banda, la política turística o hotelera, ha tingut coses bones i dolentes. Hi ha hagut dos decrets *Cladera*, avui ja una llei, la 7/1987, que estableixen una relació de 60 metres quadrats per plaça, cosa que, en termes conceptuals, és una bona cosa, és una bona llei. Ara bé, les coses es poden aplicar més bé o més malament i jo crec que el govern ha estat desafortunat en l'aplicació del decret *Cladera-II*, després llei 7/1987. I ha estat desafortunat perquè ha provocat un *boom* de construcció, el que s'hauria fet en un període extens de temps s'ha fet en pocs anys, i ha produït un excés d'oferta que ha perjudicat el sector turístic i el conjunt de l'economia.

En definitiva, crec que es pot criticar la política del govern en aquestes dues vessants: una política d'ordenació del territori molt permissiva i molt respectuosa amb els interessos urbanístics, molt poderosos, que hi ha a les Illes; i una política turística ben pensada però amb mancances d'encert a l'hora d'aplicar-la; per a mi, el decret *Cladera-II* hauria d'haver anat acompanyat d'una suspensió cautelar de llicències fins que la llei hagués entrat en vigor. □

Observant aquestes dades relatives, i dins del context de crisi turística que sembla donar-se enguany, és fàcil veure quins sectors seran els responsables de la caiguda del creixement del PIB.

Segons fonts de la Conselleria, «és lògic que tinguem una baixada provocada per l'hoteleria —on hi ha massa oferta per a la demanda existent, o, segons es miri, menys demanda per a l'oferta existent— i, en general, tots els serveis que es veuen afectats més o menys per aquesta baixada prevista de vinguda de turistes que calculen en un, aproximadament, 5% respecte de l'any passat».

Crítiques al govern

L'oposició política al Parlament de les Illes, especialment l'oposició d'esquerra, és a dir, el PSOE i el PSM, han fet sentir la seva veu criticant el govern Canellas i acusant-lo de falta de previsió i, per tant, d'últim responsable de la crisi turística que sembla iniciar-se.

Per a l'home fort del socialisme illenc, Josep Moll, del PSOE, cal dubtar d'aquestes prospeccions fetes per la Conselleria, no tant pel fons sinó per la forma d'aquestes: «No està massa clar que la Conselleria tenguí instruments per a calcular això», però de tota manera i suposant que es confirmessin aquestes dades, el senyor Moll creu que «si fins ara s'ha atribuït [el govern Canellas el mèrit del creixement econòmic —pens que d'una forma errònia—, ara s'haurà d'atribuir també el demèrit de la crisi, del no-creixement».

L'altre partit de l'oposició d'esquerra, el PSM, es manifesta de forma més rotunda i acusa el govern del PP de ser un dels responsables de la crisi. Però no només s'acusa el govern autònom, el govern central també. Mateu Morro, secretari general del PSM, troba que aquesta situació «ja es veia venir: els nivells d'increment d'oferta turística i de creixement general de l'economia no es podien mantenir; això ha provocat una degradació de l'oferta que comencem a pagar». El senyor Morro pensa que «el govern Canellas és el responsable polític d'aquesta situació per haver donat suport al creixement desenfrenat d'aquests anys. El que ocorre és que el govern central, del PSOE, ha pecat del mateix, ha permès aquest creixement sense control, ja que per a ell les Illes només és una zona generadora de recursos i de recol·locació de mà d'obra d'altres zones de l'estat. En definitiva, crec que hi ha una coresponsabilitat PSOE-PP en l'actual situació econòmica de les Illes». □